

בית מדרש • הוצאה לאור

נהורא דשמעתא

גליון אקטואלי מרתק מבית היוצר של אש התורה

מדוע לא עושים שתי סעודות בליל שבת - בשבת ערב פסח?

אינו עושה כלל סעודה ביום, משא"כ הכא שעושה גם סעודה ביום, שפיר דמי. ניועוי אשר לשלמה (מועד יג) דבסעודות שבת איכא תרתין, דין עונג, לקיים סעודת פת בלילה וסעודת פת ביום, ודין ג' סעודות ולא דוקא בפת. ומעתה יבאר, דמצד דין ג' סעודות אפשר לקיים כולן בלילה, אך משום דין עונג אין זה עונג כשאנו אוכל ביום. ולכן צריך לקיים לפחות סעודה אחת ביום.

אולם שמועה שמענו בשם הגרש"א והגר"ש"א זצוק"ל, שאמרו פה אחד דאין לעשות כן, ואין לחלק סעודת הלילה לשתיים. וטעמא בעי.

והנה בחכמת שלמה (תמ"ד) כתב לבאר באופ"א הטעם שמחלקים סעודת הבוקר לשתיים בערב פסח שחל בשבת. דאין זה מפני שרוצים לצאת ידי השיטות שאין זמנם חלוק (וכמש"כ המשני"ב) אלא מפני שסעודה שלישית בשבת כזו נדחת, מאחר שא"א לקיימה. ועל כן מקיימים אותה בבוקר **מדין תשלומין**. דכשם שמצינו (רצ"א א') במי ששכח לעשות סעודה בליל שבת, דיכול לקיימה **אחר זמנה** בבוקר מדין תשלומין, כך יש תשלומין לסעודה שלישית **קודם זמנה**, כשא"א לקיימה בזמנה. וכבר מצינו סברא זו באלה רבה (רצ"א ז').

ולפי"ז אתי שפיר, דדוקא סעודה שלישית יכולים להקדימה לזמן סעודת הבוקר, ע"י שמחלק סעודת הבוקר לשתיים, מפני שנדחת מזמנה העיקרי. משא"כ סעודת הבוקר אין יכול להקדימה ללילה, שהרי יכול לקיימה בזמנה, ודוק.

ולסיום יש לציין דברי הנהורא הק' הנפלאים (אמור צא), דמנהג רשב"י זיע"א בערב פסח שחל בשבת, מכיון שאי אפשר לקיים סעודה שלישית כדרכה, היה מקיימה בדברי תורה, ע"ש.

שאלה: בשנה שחל ערב פסח בשבת (כמו השנה) נהוג לחלק את סעודת הבוקר לשתיים, כדי לקיים מצות סעודה שלישית, היות ואי אפשר לאכול אז לא חמץ ולא מצה (משני"ב תמ"ד ח'). האם יש אפשרות במקום להילחץ ולחלק את סעודת הבוקר בזמן המועט שבין שחרית לסוף זמן אכילת חמץ, פשוט לעשות **שתי סעודות בלילה**, סעודה בתחילת הלילה וסעודה נוספת מאוחר יותר, ובבוקר לעשות רק סעודה אחת?

תשובה: הנה מצות שלש סעודות בשבת למדנו (שבת ק"ט). ממה שנאמר בכתוב ג' פעמים "היום", ויאמר משה אכלוהו **היום** כי

מסקנא דשמעתא

נידונים אקטואליים בראי ההלכה

רב המכון רבי צבי דותן שליט"א - מורה הוראה וראש כולל דעופות - אחיסמן

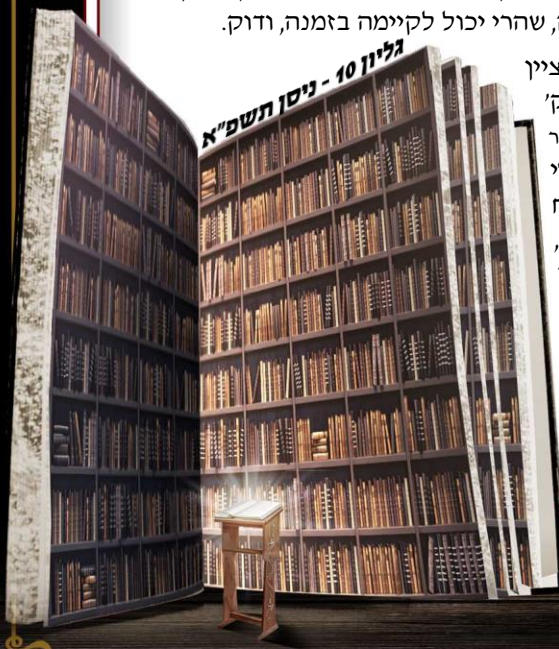
שבת **היום** לה' **היום** לא תמצאוהו בשדה". וכתבו הראשונים דכיון שנלמד מתיבת "היום", על כן כשם שהימים חלוקים זה מזה כך זמנם של ג' סעודות צריך להיות חלוק, א' בלילה א' בבוקר וא' בשעת המנחה (ש"ת מן השמים יד). ומטעם זה נפסק (שריע רצ"א ב') דזמן סעודה שלישית מן המנחה ולמעלה, ואם עשאה קודם **לא יצא ידי חובה**. ונמצא דאין אפשרות לקיים סעודת הבוקר בלילה, שהרי זמנם חלוק זה מזה.

אלא שהיה מקום לדון, דכיון שלפי שורת הדין גם לא היה מועיל להקדים את סעודה שלישית לבוקר, וכמפורש בש"ע. ומכל מקום נוהגים אנו לחלק את סעודת שחרית לשתיים כדי לצאת ידי סעודה שלישית **לפי השיטות שאין זמן הסעודות חלוק** (כמפורש במשני"ב תמ"ד ח') נמטעם זה נוהגים להוסיף ולאכול פירות אחר"צ, כדי לקיים מצות סעודה שלישית לפי עיקר הדין שלא מהני להקדימה. כמבואר במקור חיים, חמד משה, ועוד). א"כ לשיטה זו שפיר יוכל גם להקדים את סעודת הבוקר ללילה. שכן לשיטות דאין זמנם חלוק אין הבדל בין סעודה שניה לשלישית.

ולכא"ו היה עדיף לעשות כן, שכן יש ראשונים שנקטו דההכרח לחילוק זמן הסעודות הוא מפני שכל שיש ריוח ביניהם איכא טפי כבוד ועונג לשבת (ריטב"א שבת ק"ט. ד"ה במנחה). וא"כ איכא כבוד ועונג טפי אם יחלק סעודת הלילה לשתיים בהפרש גדול, מאשר אם יחלק סעודת היום בריוח מועט.

ומצינו בפרישה (רצ"א ה') שהיה הו"א דמי שמתענה ביום השבת, **ישלים ג' הסעודות בליל שבת**. ואמנם זה נדחה, מפני שבכך

לקבל את הגליון או גליונות קודמים שלחו בקשה ל: A9768552@gmail.com

צורתא דשמעתתא

סקידה מקיפה של סוגיה הלכתית

הרב מנחם אדלר - ראש בית המדרש

עם איזה קפה עדיף להשתמש בשבת? נמס רגיל או 'מיובש בהקפאה'?

נתינת סוכר בכלי ראשון [בישול אחר בישול בדבר יבש שנמס מיד]

תהליך הפקת הסוכר מקני סוכר או סלק סוכר כולל **בישול** הסוכר במים. מטעם זה כתב המשנ"ב (שי"ח ע"א) שמעיקר הדין מותר ליתן סוכר למים ורתחים בשבת [אפילו בכלי ראשון], מפני שאין בישול אחר בישול. ומכל מקום סיים המשנ"ב שלכתחילה טוב ליהצר מליתנו בכלי ראשון [דהיינו המיחם שהמים נתבשלו בו], ולא יתנו אלא **בכלי שני** [דהיינו בכוס שנתן בה מים מהמיחם].

ובכדי להבין שורש חומרא זו, נקדים. דהנה מצינו חילוק בין דבר **יבש** (מוצק) לדבר **לח** (נוזל) בנוגע להיתר בישול אחר בישול בשבת. שבדבר יבש, מאחר שעיקר תועלת הבישול בו הוא תיקון המאכל, ולא עצם החימום. על כן כל שנתבשל מותר לחממו שנית, דאין בישול אחר בישול. אולם בדבר לח, שעיקר חשיבות הבישול בו הוא **החימום**, על כן כל שנתקרב נתבטל בישולו ואסור לחממו שנית (שי"ח ד'). ובנוגע לדבר **יבש שנמס** ונימוח בבישול ונעשה לח, הכרעת המשנ"ב (שי"ח ק') שדינו כיבש, ומותר להרתחו אף אחר שנצטנן. מפני שחיוב הבישול הוא על **נתינת המאכל** במקום שיתבשל בו, ובשעת הנתינה הרי הוא דבר יבש.

ולפי"ז תמהו האחרונים מדוע לענין סוכר כתב המשנ"ב ליהצר מליתנו בכלי ראשון, הרי סוכר הוא דבר יבש שנימוח, והכריע המשנ"ב שבכהאי גוונא הולכים אחר שעת הנתינה, שאז הוא דבר יבש, ואין בו בישול אחר בישול. וכתבו ליישב (אחרות שבת פ"א הע' נה, שש"כ פ"א הע' קנט, ועוד), דמאחר והסוכר **נמחה מיד** בעת נתינתו במים ורתחים, על כן החמיר בו המשנ"ב יותר מבשומן, דדוקא שומן נידון כדבר יבש כפי שהוא בשעת הנתינה כיון שלוקח זמן עד שנימוח, משא"כ דבר שנמס מיד יש להחמיר בו כדבר לח, שאסור לחממו שנית. ועל כן החמיר המשנ"ב בסוכר שאין ליתנו בכלי ראשון.

קפה שחור (טורקי) [בישול אחר קלייה בקלי הבישול]

מבואר בשר"ע (שי"ח ה') דאף שאין בישול אחר בישול, יש **בישול אחר אפיה**, ואסור לבשל דבר שעבר תהליך אפיה צלייה או קלייה. ומטעם זה אין היתר ליתן קפה שחור בכלי ראשון או שני, מפני שלא עבר אלא קלייה וטחינה, ויש בו איסור **בישול אחר קלייה**. ומאחר שחוששים בקפה שהוא מקלי הבישול, על כן המנהג שלא ליתנו אפילו בכלי שלישי (אחרות שבת פ"א פה), וזהו לנוהגים כחז"א שיש איסור ליתן קלי הבישול אף בכלי שלישי.

קפה נמס [בישול אחר קלייה שאחר בישול בקלי הבישול]

קפה נמס עובר תהליך בישול בהכנתו, ומ"מ יש מחמירים בו יותר מבסוכר. ויסוד הדבר ע"פ דברי הביאור הלכה (שי"ח ה'), דאפילו דבר **שנתבשל מתחילה**, אם **נצלה אח"כ**, אסור לשוב ולבשלו בשבת, מפני שהפעולה האחרונה נקבעת בו יותר, וכיון שנצלה אחרי הבישול נידון מעתה כדבר צלוי שאסור לבשלו. [ואמנם דעת הפמ"ג רוב הפוסקים להקל בזה, אך לכתחילה יש לחוש לדעת הביאור האוסר].

קפה נמס מגורען, לא מיובש בהקפאה

ועל פי זה יש לדון בקפה נמס, דכיון שלאחר בישולו מייבשים אותו בתנור בחום גבוה (300 מעלות), הרי זה כדבר שעבר **בישול ואח"כ קלייה**, שלדעת הביאור"ל אסור לבשלו בשבת. ואכן מטעם זה דעת הגריש"א דכיון לכתחילה שלא ליתנו **בכלי שני** (אחרות שבת פ"א הע' קעה). ובספר מאור השבת (ח"ג הע' עו) הביא שיש גדולי ישראל שהחמירו שלא ליתנו אף **בכלי שלישי**. מפני שקפה הוא מקלי הבישול, ועד כמה שיש בו איסור בישול אחר קלייה, גם בכלי שלישי יש לאוסרו, וכמו שנוהגים בקפה שחור (טורקי), שלא ליתנו אף בכלי שלישי. [ולדעת אותם גדולים אין להשתמש בקפה נמס בשבת אלא ע"י שמכין תמצית קפה מערב שבת].

אולם הביא שם דעת הגריש"א להקל בזה. דכל מה שאסר הביאור"ל הוא דוקא במקום שע"י הבישול הוא מתרכז ומרגישים את השינוי שנעשה ע"י הבישול, משא"כ בקפה שנמס במים ואין מרגישים שנעשה בו שינוי ע"י הבישול.

והמנהג הרווח להקל בזה עכ"פ בכלי שלישי, מפני שצד האיסור בנוי מכמה נידונים שבכל אחד מהם יש פוסקים להקל. **א'** קלי הבישול בכלי שלישי יש פוסקים המתירים. **ב'** דעת הגריש"א שקפה נמס אינו שייך כלל לנידון הביאור"ל. **ג'** גם אם היה שייך כאן נידון הביאור"ל דבישול אחר צלי שאחר בישול, הלא דעת רוב הפוסקים להקל בזה, ודלא כביאור"ל.

קפה או תה נמס 'מיובש בהקפאה' [בישול אחר בישול בדבר יבש שנמס מיד]

אך כל זה דוקא בקפה נמס רגיל. אולם קיים בשוק קפה נמס **'מיובש בהקפאה'**, [בדרך כלל הוא 'מגורען', אך יש לשים לב שלא כל 'מגורען' הוא מיובש בהקפאה, אלא רק כשמצויין כך בפירושו על האריזה]. וההבדל המציאותי הוא, שקפה 'מיובש בהקפאה' אינו עובר כלל תהליך של יבוש בחום, אלא מיד אחר הבישול מייבשים אותו ע"י מכת אויר קפוא (150- מעלות), ונמצא שאין בו כלל נושא של קלייה אחר הבישול, **ודינו ממש כדין סוכר** שהתיר המשנ"ב בכלי שני.

ונמצא, דגם הנמנעים כליל מלהשתמש בקפה נמס בשבת, וגם המשתמשים בקפה נמס בכלי שלישי, יכולים לכתחילה להשתמש בקפה נמס 'מיובש בהקפאה' בכלי שני, וכהכרעת המשנ"ב לענין סוכר.

ונמצא שיש הידור להשתמש ב'מיובש בהקפאה' בכלי שני, יותר מאשר בקפה נמס רגיל בכלי שלישי.

דקפה נמס רגיל יש בו צד חומרא אפילו בכלי שלישי, וכמו שנתבאר, משא"כ מיובש בהקפאה. [וחשוב להדגיש שאין כאן אלא הידור בעלמא, שכן מן הדין מותר אפילו קפה נמס רגיל בכלי שני, ורק לכתחילה טוב להחמיר בזה לדעת הגריש"א, וכמו שנתבאר. ולא באנו לחילה לאסור המותר, אלא לצייץ שיש הידור ועדיפות למי ששני הסוגים מונחים לפניו, שיש הידור להשתמש בקפה 'מיובש בהקפאה'. וכך מוטו מפי השמועה גם בשם הגר"מ ידלר שליט"א בעל מאור השבת].

קפה נמס מגורען, מיובש בהקפאה

מה דעתכם? תגובות מעט הקוראים

אלא שיש לקיים טענתו הנ"ל, מפני שבדרך כלל השמש מצד עצמה אין בה כח להרתיח את המים. ורק ע"י הצטברות חום השמש בצינורות, מצליחים הצינורות להרתיח את המים. ונמצא שהצינורות פועלים יותר מהשמש. ומטעם זה יש לדון שיהיה נחשב ביטול ע"י הצינורות ולא ע"י השמש. ויל"ע. ובנוגע לדבריהם בהגדרת התכת הכספית. יעו' בחלקת יעקב (או"ח קפא) שכתב ממש כדבריהם, ע"ש שהאריך מחכמי הטבע על ההתפשטות הטבעית.

ראשית אביע שוב את התפעלותי מהעלון המרתק שמגיש עניינים הלכתיים עמוקים בצורה מיוחדת ובהירה.

בנוגע לקושיא על דברי החזו"א שדימה דין קריאת המגילה בעשרה לדין תפילה בציבור, ממשנ"ת במאמר הגר"צ רותן שצורת קיום פרסומי ניסא דמגילה אינו כצירוף למנין, אלא גדרו פרסום הנס לפני עשרה שומעים.

לכאורה יש לומר דהגם שכן הבין הגר"צ את ענין הפרסומי ניסא, חזינו בדברי החזו"א שנקט שפרסום הנס מתקיים בהתקבצות של מנין שמתאחד לעסוק יחד בסיפור הנס, ועל כן העיקר נעשה בכך שמתחילים בזמן אחד בקריאת המגילה, ואין חיסרון בכך שהיחיד ישלים לעצמו לאחר מכן, בדיוק כדין תפילה בציבור, אמנם לפי"ז יוצא שמש"כ הגר"צ רותן להקל בצירוף עשרה לפרסומי ניסא, שאי"צ שיראו אחד את השני, תליא בפלוגתא הגר"צ והחזו"א, איש דלהחזו"א דין הצירוף הוא כצירוף לתפילה, וא"א להקל יותר.

בברכת התורה, טוביה זלושינסקי

בנוגע למאמר הגר"צ רותן שליט"א בגדר צירוף הדרוש לקריאת המגילה בעשרה. הנה הגם שהיה ניתן להבין כדבריו ממשמעות לשון הפמ"ג שהביא שם. אך יש לציין שמלשון הריטב"א ושאר ראשונים בסוגיא במגילה מבואר להדיא דבעינן צירוף ממש. ושלא כפי שרצה לחדש.

הרב איתמר שטיינברג

תגובת המערכת: הגר"צ רותן נסמך במאמרו על המקראי קדש (סי' נ') שנקט בפשיטות מכח דברי הריטב"א במגילה דהכא אין צריך צירוף כשאר דברים שבקדושה. אולם צדקו דבריהם דלשון הראשונים במגילה לא משמע הכי.

למערכת נהויה דשמעתא השלום והברכה. נהניתי לגלות לאחרונה עלון שכותב לענין ממש. ואתייחס בקצרה למאמרו של הרה"ג מנחם אדלר שליט"א בנוגע לביטול בשבת:

א. לכאן האיסור במים חמים מדוד שמש נמצא כבר במים שבקולטים עצמם, שכן המים מתחממים לא ישירות מהשמש, אלא מצינורות הנחושת, שרק צינורות הנחושת הם המתחממים ישירות מהשמש.

ב. מה שהבאתם מתשובות והנהגות שערור להמנע מלמדוד חום במדחום כספית משום שהמתכת ניתכת אף בחום שהוא פחות מיד סולדת. נראה להעיר מצד המציאות, שאין כאן כלל "התכת" גוף קשה, שכן גם בטמפרטורת החדר הכספית היא במצב נוזלי ולא מוצק, וכל השינוי הנעשה בה בשעת מדידת החום הוא התפשטות הטבעית של החומר ע"י חום, תופעה טבעית הנמצאת בכל החומרים.

בברכת התורה, מתתיהו ברוכמן

תגובת המערכת: בנוגע לטענה שהמים שבקולטים מתחממים מצינורות הנחושת, ולא ישירות מהשמש. יש לדחות, שהרי חזינו במים המתבשלים בסיר על האש שנחשב ביטול באש עצמה, ולא בתולדות האור (הסיר), ועל כרחך כיון שהאש פועלת כל הזמן תחת הסיר - הרי זה נחשב שהמים מתחממים מהאש עצמה.

וה"ה כאן שהשמש פועלת כל העת מעל צינורות הנחושת, נחשב שהמים מתחממים מהשמש עצמה. ולא חשיב תולדות חמה או תולדות האור אלא בעת שנסתלק ממקור החום - האש והשמש.

ידיעות נכבדות - בהלכות אמירת פרשת הקטורת (מתוך הספר החדש בהוצ' המכון)

א. עיקר כוחה של אמירת פרשת הקטורת, הוא רק כאשר נאמרת מתוך התבוננות והבנה. ההבנה חשובה הרבה יותר מאשר קריאה מתוך קלף. (ענין ההתבוננות וההבנה באמירת הקטורת מפורש בכמה מקומות בזה"ק, משא"כ ענין הקלף נזכר רק באחרונים).

וכ"כ המשנה ברורה (ריש סי' מה) "נראה לי פשוט, דמצוה ללמוד פירוש מה שאנו אומרים בכל יום עניני עשיית הקטורת, **כדי שיבין מה שהוא אומר, ובה תחשב לו האמירה במקום ההקטרה.** וכן כתבו הספרים, דמה שאמרו בגמרא כל העוסק בפרשת עולה וכו' הכוונה שהוא מתעסק להבין עניניה, לא אמירת התיבות לבד."

ב. יש לומר פרשת התמיד והקטורת פעמיים ביום, קודם שחרית, וקודם מנחה (ארח"א ט' מ"ח א', קל"ב ב') וגם נשים בכלל החיוב (ביאורח חיים ס"ס מז). גם מי שתורתו אומנותו ואין לו פנאי להאריך באמירת קרבנות, מ"מ לא יפחות מלומר פסוקי התמיד ופרשת הקטורת (תבואות שור).

ג. עיקר החיוב הוא קריאת פסוקי פרשת הקטורת, ובה מתקיים ונשלמה פרים שפתינו' ונחשב כמקטיר, והברייתות באים רק להרחיב ולפרט את תוכן ההקרה שנעשית באמירת הפסוקים (הערות להגר"ש"א יומא לה). ועל כן כאשר הזמן דחוק, יסתפק לפחות באמירת פסוקי הפרשה. וכמו כן אם לא הספיק לומר קודם התפילה, לא יסתפק באמירת ברייתות 'פסוקי הקטורת' שבסוף התפילה, אלא יאמר את פסוקי הפרשה. [ואין האמירה קודם התפילה לעיכובא, שאף בקרבנות ממש היה יכול בדיעבד להקטיר את הקטורת אחר הקרבת אימורי התמיד (ליקוטי הלכות, סוף תמיד)].

ד. ישתדל לומר את הפסוקים דוקא בבית הכנסת, בדומה להקרבת הקרבנות בבית המקדש (זה"ק וירא). [נראוי לעורר, שמצוי בהרבה בתי כנסיות, שתלוי פרשת הקטורת על קלף במבואה ולא בתוך בית הכנסת עצמו. ועי' נעמדים לומר פרשת הקטורת מחוץ לבית הכנסת, ומאבדים את המעלה הנ"ל]. כמו כן, ישתדל לומר פרשת התמיד והקטורת לאחר שהניח תפילין בראשו ובזרועו (זה"ק).

"אפילו מי שלא הורגל באמירת פרשת התמיד והקטורת בכל יום, מכל מקום בזמן שיש צרה בעולם יקפיד מאד לקרוא הקרבנות ופרשת הקטורת בקר וערב, ויהיה ליבו נכון ובטוח כי לא תאונה אליו רעה, שעל ידי זה הוא משומר מכל דבר רע." (יפה ללב ח"ג סי' א').

לקיים מצוה במאמרה

כתב המשנה ברורה: נראה לי פשוט, שימצוה ללמוד פירוש מה שאנו אומרים בכל יום עניני עשיית הקטורת, כדי שיבין מה הוא אומר, ובה תחשב לו האמירה במקום הקטרה.

בספר החדש תמצאו:

- ✓ הלכות אמירת הקטורת, בהרחבה עם כל המקורות.
- ✓ תמצית הסוגיות - גידונים מרתקים בראשונים ובאחרונים ע"ס הפרשה והברייתות של פסוקי הקטורת.
- ✓ עניני הקטורת באגדה ובמחשבה. (כולל סדר ההקטרה עם תמונות תלת מימד להמחשה).
- ✓ כל המעלות והסגולות מדברי חז"ל בראשונים ואחרונים על אמירת הקטורת, והאופן הנכון בקיומן.

לקבלת עותק במייל שילחו בקשה ל: 3150668@gmail.com לשמיעת מוקדי המכירה חייגו 0799-690-776

נהורא לנשמה

טיפים לחיים מאושרים בדרך התורה

ערך עצמי - הצעד הראשון בעבודת השם!

כתב רבינו יונה (שערי העבודה), כי השער הראשון בעבודת ה' הוא, שידע העובד ערך עצמו, מעלתו, ומעלת אבותיו הקדושים אברהם יצחק ויעקב. היצר מטעה את האדם לחשוב כי גאוה היא להתבונן במעלותיו, ומעדיף שיראה האדם את עצמו שפל ונבזה. משום שבכך לא יהיה קשה בעיניו לעשות מעשים שפלים. ועל כן ראשית העבודה היא להתבונן במעלתו, ולשים לב לחשיבותו הרבה כבן מלך, נצר לקדושי עליון אבותינו הק' אברהם יצחק ויעקב (דמות אדם שבמרכבה).

זוהי הרוממות שניתן לקנות בימים הקדושים הבאים עלינו לטובה, להשריש בליבנו ובלב ילדינו את תחושת השמחה המרוממת של "אתה בחרתנו מכל העמים, אהבת אותנו ורצית בנו, ורוממתנו מכל הלשונות". להמחיש לעצמינו כי כל פעולה שלנו יש לה רושם אדיר בעולמות העליונים, להאיר או ח"ו להחשיך עולמות אין קץ ע"י מעשה פשוט. וכמבואר ברמח"ל שבמעמד הר סיני קשר הקב"ה בין מעשי ישראל לבין הארת העולמות העליונים, שיהיה הכל תלוי במעשינו.

זה גם הביאור בברכת אשר יצר "גלוי וידוע לפני כסא כבודך", שההשגחה האישית המיוחדת על בריאות גופינו חשובה ונעלית עד שהיא נידונית כל רגע לפני כסא הכבוד! כל זה מורה כמה מרומם ואדיר התפקיד שמוטל על גופינו ומצפים מאיתנו. יה"ר שנזכה להשתמש בו לבחור בטוב ולנצל כל כח ממנו לעשות רצונו יתברך בשמחה ובלבב שלם.

[ניתן להשיג למייל את הספר הנפלא על עלינו לשבח בהוצאת המכון, הממחיש את מעלת ישראל לעומת האומות, בתוספת ביאורים נפלאים סגולות וסיפורים על תפילת עלינו לשבח. והכל בעיצוב מרהיב מבית יוקסברגר!]

לעיונא

שאלות מרתקות בהלכה המעשית בימינו

מי שמהדר לאכול מרור משתי סוגים מה עדיף לאכול קודם? חסה או חריין?

מבואר בשו"ע (סי' תע"ג ה') שלכתחילה יש לקיים מצות מרור בחזרת, ובפשוטו היינו חסה שבימינו. אך בחזו"א (אורח קכ"ד לדף ל"ט) עורר דהא בעינן שיחוש טעם מר זכר למרירות, וכדקיי"ל בלע מרור לא יצא, וחסה המצויה אין בה טעם מרירות. ולכן היה נוטל 'חריין' למרור, הגם שאינו המין שראוי לצאת בו לכתחילה, מפני שעכ"פ מין זה בודאי יש בו מרירות.

[ולענין מעשה, בחזו"א שם מבואר שיוצאין בחסה רק בגמר גידולה כשנכנס בה מרירות. והגר"ן קרליץ והגר"ש וזנר נקטו דלכתחילה יש לצאת באותן שיש בהן קצת מרירות, כגון החסות הקטנות, או אותן הבאות מגידול מיוחד שיש בהן קצת מרירות. והגרשז"א דחה טענת החזו"א, דאין הכוונה שצריך לחוש טעם מריר, אלא שצריך לחוש בטעם הירק ששמו מרור, ואף כשהוא מתוק בעיני שיחוש בטעמו המתוק].

ויש הנוהגים לקיים שניהם, ונוטלים חסה משום שזהו המין המהודר לכתחילה, ונוטלים גם חריין מפני שבודאי יוצא בו. והנה בפשוטו לכא' אין כוון ליטול את שניהם יחד, חסה עם חריין, מפני שלהצד שאין יוצא בחסה נמצא שטעם החסה יבטל את טעם החריין, דטעם רשות מבטל טעם מצוה. וכמו כן אין להוסיף מעט חריין על החסה כדי למררה, דבכה"ג כיון שלא אוכל ממנו שיעור ולא יוצא בו, נמצא שטעמו טעם רשות ויבטל טעם החסה.

וכשנוטלים בזה אחר זה יל"ע איזה יקח ראשון. דבפשוטו י"ל עפ"י הגר"ח הידועים לענין שתי אתרוגים, שיש ליטול תחילה המין המסופק המהודר ואח"כ את המין שיוצא בו בודאי, דאל"כ כבר יצא בראשון ואין תוספת הידור במה שיוסיף ויטול את המסופק. וא"כ גם הכא יאכל מתחילה כזית חסה ואח"כ כזית חריין.

אלא שיש לדון דהחסה שאוכל הוא הפסק בין הברכה לאכילת החריין. אך מצינו במשנ"ב (ר"ט ח') שכתב דאכילה אינה נחשבת הפסק. ולפי"ז שפיר יוכל לאכול תחילה מהחסה ואח"כ מהחריין.

אך באמת נראה דדברי הגר"ח אין שייכים לכאן, דנאמרו דוקא בכה"ג שיכול לקיים המצוה פעם אחת, כגון בנטילת ד' מינים. משא"כ כאן שיכול לאכול כמה כזיתים של מרור ויקיים בכולן המצוה (כמבואר בנצי"ב העמק שאלה נ"ג ד), א"כ שפיר יוכל לאכול קודם מהחריין ואח"כ להוסיף הידור באכילת החסה. דכל אכילה ואכילה שיוסיף מקיים מצות מרור, ויל"ע.

לתגובות והערות: מייל: A9768552@gmail.com פקס: 077-470-4472

ערכה מפוארת של פרשת הקטורת

עם פירוש משולב תחת המילים

בעריכת מכון אש התורה

ובעיצוב מרהיב מבית 'וקסברגר'

מחולקת השבוע חינם לקוראי הגליון

לעילוי נשמת

הרבנית בלה הדסה ב"ר בנימין אהרן שפיצר זצ"ל

